

Beden ve Egonun Çekişmesinde Ruhun Rolü

Bilinmelidir ki, "ruho/ruh, fağro/beden, nafşo/nefis" "ܪܘܗܘܘܢ ܩܘܠܘܢ" sözcüğü Süryani edebiyatında en çok kullanılan tabirlerdendir. Bu da Süryani edebiyatında insanın bileşimini oluşturan "ruho/fağro/nafşo" tabirine/ifadesine ne kadar çok değer verildiğini göstermektedir.

Bir kelimenin/kavramın bir dilde çok kullanılması, o kelimenin/kavramın mana derinliğine işaret etmektedir. Bir kelimenin/kavramın mana derinliği o kelimenin ana unsur olarak kullanılmasıyla doğru orantılıdır. Yani bir kelime/kavram edebi/felsefi dilde ne kadar kullanılmışsa, söz konusu kelime/kavram o ölçüde mana zenginliğine sahip demektir.

Süryanice 'de "nafşo ܢܦܫܘܢ" sözcüğü iki anlamda kullanılır: Hem can, hem nefis/ego demektir. Arapçadaki "nefs ve nefis" sözcüğün kökeni, buraya dayanmaktadır. Süryanice 'de "haşe nafşonoye ܚܐܫܐ ܢܦܫܘܢܝܘܝܐ" nefsanî tutkular anlamına gelmektedir.

Can, yaşayış, dirideki kudret, kuvvet, hayat cevheri anlamına gelmektedir. Yaşayan varlıkların yaşamasını sağladığına ve ölümlerle varlıktan ayrıldığına inanılan madde dışı varlık, özellikle insan ve hayvanlarda yaşam tözü anlamına gelmektedir.

Nefis ise, insanın içindeki ikilikte negatif anlam taşıyan ego anlamındadır. İnsanın içindeki günahı ve kötülüğü temsil etmektedir. Çünkü nefis insanı kötülüğe iter, onu hapseder, zapt eder ve kirletir. Utanca boğdurur ve insan ile Allah arasında bir perde oluşturur. Onun için nefsanî arzuları dizginlemek çok önemlidir. Çünkü egoya sinmiş gizli ve düzensiz eğilimler, yaşamda/insanda var olan doğal döngüyü bozmakta, düzeni düzensizleştirmektedir. Bütün mesele o gizli ve düzensiz eğilimlerin farkına varmaktır. Farkındalık içinde onları törpülemektir. Hatta imkân varsa kesip atmaktır. Yaşamı perdeleyen gerçek/ilahî enerji ancak öyle ortaya çıkar. Ancak öyle hayatı ısıtır ve kuşatır.

Süryani kültüründe, insan; beden, nefis ve ruhtan oluşan bir varlıktır. İnsanın ruhu, Allah'ın bir nefesi/üflemesi/yansımasıdır. Bu nefes/üfleme/yansıma insanın öz varlığıdır. İnsanı insan yapan özgünlüğüdür. Sosyal düşüncede o yansımaya/o özgünlüğe insan onuru denir. Ve o insan onuru kutsaldır. Bilinçli farkındalık sahibi insan kendisinin de taşıdığı o yansıma/özgünlük/onurdan ötürü başkasını olduğu gibi kabul eder, ona değer verir. Değil zarar vermek, aksine, tamamlayıcı ve kolaylaştırıcı yaklaşımlarla var etme çabası içinde olur!

O yansımaya/onura/özgünlüğe karşı yapılan her yanlış (nefret, kıskanma, hakaret, küçümseme, tahakküm, dışlama, ötekileştirme, üstünlük taslama, hor görme, istismar, sömürme, rekabet, çekememezlik vb. zarar veren düşük frekanslı bütün negatif duygular...) hüsrandır, günahdır. Çünkü **“insan, hak ve hakikate doğrulukla, yaratılanlara da ahlakla davrandığında insan olur”** gerçeğinden yola çıkan Süryani edebiyatçıların/yazarların ana referans kaynağı, Rabbin kelimidir, dikey (Allah) ve yatay (kâinat/insan) sevgisidir, ahlaki donanımlardır. Bu yaklaşım, aynı zamanda Süryani ruhaniyetinin özünü oluşturmaktadır.

Yatay/insan sevgisinde esas olan anlayış, -hiçbir sömürüye/istismara/tahakküme mahal vermeden- ilahi özden gelen insan onurunun yüceliğini gözetmektir. Gücünü, **"Bu küçüklerin birini kabul eden beni kabul eder"** ölçütünden almaktadır. Yazılmış olduğu üzere **“Size doğrusunu söyleyeyim en basit kardeşlerimden biri için yaptığınızı, benim için yapmış oldunuz”** (Matta 25: 40). Çünkü büyük bir kişi kabul edildiğinde, bu çoğu kez boş bir şan ve farklı amaçlar için olur, oysa küçük birini kabul eden bunu temiz bir niyetle, Mesih için yapar. Bu anlayış, dördüncü yüzyıl kilise babalarından biri olan Altın Ağızlı Yuhanna (Krisostomos 344-407)'nin deyişiyle şöyle formüle edilmiştir: **“Bir kardeş ne denli küçükse, Mesih o denli mevcuttur.”** Bu anlayışa göre, insana yapılan her iyilik Mesih'e yapılmaktadır.

Yaşamı var eden ve şekillendiren içsel durumlar olduğuna göre, değerli olan, dış görünüş değil, içsel durumdur. Onun için içsel/ruhsal güzellik, insanın sosyal yaşamında hayati önem arz etmektedir. Söylenildiği üzere, **"Gizli olan iç varlığınız, sakın ve yumuşak bir ruhun solmayan güzelliğiyle sizin süsünüz olsun"** (I. Petrus. 3:3).

Çünkü bedeni ayakta tutan, dolayısıyla onu canlı hale getiren etken, ruh enerjisidir. Ruh, kendi tekâmül sürecinin bir aracı olduğu için bulunduğu bedeni canlı hale getirir. Kendi gelişimini sağlayacağı bütün ortamlarla ilişki kurduğu andan itibaren, o ortamda kendi enerjisine uygun haller meydana getirir. Bu hallerden birincisi canlılık, ikincisi şuurluluk, üçüncüsü de harekettir.

Ruh, saf altın gibidir. Dünyevi paslardan, kirlerden ve çürüme yapan diğer maddelerden özgürdür. Yumuşak, narin ve esnektir. Ancak altın, diğer elementlerle karıştırıldığı zaman nasıl ayardan düşüyorsa, sertleşiyorsa, esnekliğini kaybediyorsa, çürümeye maruz kalıyorsa, egonun nefsanî hırsları, bencil ihtirasları da aynı şekilde insanın yaşamdaki ayarını düşürüyor, içsel bileşimini kirletiyor, katılaştırıyor, sertleştiriyor. İçsel dünyadaki bu kirlenme, katılma, yozlaşma, egoya ait tutkuların/eylemlerin küçüklüğü-büyüklüğüne göre etkisini göstermektedir. Onun için içsel dünyada ruhun incelikleri/donanımları/değerleri çoğaldıkça, maddi dünyada insan ne kadar yükselirse yükselsin o denli tevazu sahibi olur. O denli yumuşak ve esnek olur.

Ancak bilinmelidir ki, ruhun yolu dar ve engebeli bir yoldur. O yol, denge yoludur. O yol, huzur ve istikrar yoludur. O yolda yürüyenler her zaman azdır. Hayattaki esas maksat o yolu bulmak ve o yolda yürümektir. Bu yolun güzellikleri, herkese aşikâr olsa da, benliğin zaafları/hırsları/ihtirasları pratikte yolun bulunmasını zorlaştırmaktadır.

Dünyanın en önemli filozoflarından biri kabul edilen Marcus Aurelius (121-180) **“Ruh düşüncelerin rengiyle boyanır”** diye yazmaktadır. O halde ruh kadar, düşünceler de önemlidir. Ruhumuzun kararmasını istemiyorsak, kirli renklere boyanmasını istemiyorsak, iç karartan olumsuz düşüncelerden sakınmamız ve kaçınmamız gerekir. Süryani deha Malatyalı Abulfarac/Barebroyo’nun (1226-1286) dediği gibi, **“Ateşte olduğu müddetçe, sinekler yemeğe yaklaşmaz. Aynı şekilde ruhla kaynadıkça, kirli düşünceler de insani yüreğe yaklaşmaz.”**

Çünkü ruh, içe/hakikate bakar. Ruh, cemaldır. Ve bütün cemiller onun tecellisidir. Bütün iyilikler onun tesellisidir. Bütün erdemler onun canlanmasıdır. Bütün temizlikler onun bedenlenmesidir. Bütün estetikler onun hayatlanmasıdır. Bütün üretkenlikler onun kanatlanmasıdır. Bütün gelişmeler/yenilikler onun şahlmasıdır.

Ego, dışa/gösterişe bakar. Ruh, egonun/nefsin bencil çamurlarıyla kaplanınca, bütün cemalini ve güzelliklerini kaybeder. Ruhunu kaplayan bu bencil çamurlar temizlenmedikçe, gerçek yaşam ortaya çıkmaz. Yüksek yaşam enerjisi olan sevgi gelişmez. Onun için ruhun anlamları, insana sunulmuş nihai ve en büyük güvencedir. Bu anlamlar, mayadır. Esas mesela bu mayanın hamuru kabartmasıdır. Benliğe işlemedir. Karakteri dönüştürmesi ve yapılandırmasıdır. İhtiras ve hırsları terbiye etmesidir. Ruha ait anlamların insanda çalışma alanı bulmasıdır. Beslenen taraf kazanır misali, ruhun insan yaşamında etkin olabilmesi ve meyve verebilmesi, her türlü ikiliğin, küçüklüğün-büyüküğün yenilmesine ve ruhu kaplayan bencil çamurların temizlenmesine bağlıdır.

Onun için, Lübnanlı yazar Mikhail Naimy (1889-1988) şu anlamlı çağrısını yapmaktadır: **“Tuzaklar ve dikenlerle dolu sözler etmektense, dilsiz olmak çok daha iyidir. Ve sözler hep yaralayıp kanatacaktır, ta ki dil Kutsal Anlayış’la arınana kadar. Sizi, yüreğinize bakmaya davet ediyorum, ey efendiler. Sizi oradaki tüm bariyerleri kaldırmaya çağırıyorum. Ve Ben’inize dolanmış tüm kundaklarını çıkarmanızı söylüyorum, ancak bu şekilde onun, o kendisiyle ebediyen barışık, tüm dünyaları yaratan Tanrı’nın sözüyle bir ve tek olduğunu görebilirsiniz...”**

Öte yandan ego/nefis, ruhun şatosunda bekçilik yapan fakat kapıyı kilitleyen bir nöbetçi gibidir. Şatoya girişin karşılığı rüşvet ve sıvazlamadır. Çünkü ego/nefis, yerleşik algıların, üstünlük taslamanın, kibrin, kıskançlığın, içten pazarlıklı kirli duyguların, sömürü ve istismarın, tahakkümün, önyargıların, ilişkilendirme yanılgısının, kalıp yargıların (stereotipler), kendini beğenmişliğin vs. yani Şu'loyo'nun ipliklerinden/anlamlarından dokunmuş kumaşın elbiseleriyle silahlanmış bir şekilde ruhun kapısında bekçilik yapmaktadır.

Şumloyo'nun (yani tamamlayıcı mantığın) anlamlarını taşıyan veya çağrıştıranlar ruhun şatosuna girmesine, şatonun yeni oksijenlerle/düşüncelerle havalanmasına/beslenmesine o NÖBETÇİ maalesef izin vermemektedir. Hoşuna giden havalarla/anamlarla nefes almayı ve sıvazlanmayı arzulamaktadır. Başka bir deyişle dönüştürücü ve yüreklendirici anlamların/değerlerin ruhun mana dünyasına girebilmesi için adeta rüşvet istemektedir.

Nefsani arzular, egoya ait tavırlar/tutkular genellikle daha çok hoşumuza gittiği için biz de ruhun şatosunda bekçilik yapan o silahlı nöbetçiye arzuladığı/hoşnut olduğu rüşveti vermekten geri kalmıyoruz. **Belki de bu yüzden katılaştan yüreklerimizle çok sarsılıyor ve debeleniyoruz.**

Süryani edebiyatının güçlü bir kalemi olan Anbarlı Mor Eliyo (10. Yüzyıl) da, benlik ve yaşam algısını gözeterek, **“Yükselmek istiyorsan, cevvalce ve cesurca başlamalısın. Ruhuna sinmiş bezginliğin, düzensiz ve gizli eğilimin köklerini baltayla kesebilmeli ve yok edebilmelisin!”** deyişleriyle aslında bunu dile getirmekteydi. Çünkü ruhi manaların özü (mayası) gerçek sevgidir. O sevgide, özdenetim, etkin diğerkâmlık, merhametli farkındalık, şefkat, insaf, vefa, yardımlaşma, koruma, kollama, sahip çıkma, sahiplenme, değer verme, paylaşma gibi erdemler var. Ruhun yüreklendirici ve dönüştürücü manalarını kavramadan, maalesef ruh büyüyemiyor ve gelişemiyor. Ruh büyümeden, ruhu kaplayan düzensiz ve gizli eğilimler de yok olmuyor.

Dolayısıyla ruhun büyüme oranına bağlı olarak insanın edebi de, terbiyesi de artar ve gelişir. Ahlakı da o ölçüde narinleşir, nazikleşir ve zarifleşir. Ruhun mana ve değerleriyle kendisi olabilmenin iç huzurunu yakalamış bir insan özdenetime sahip bir yaşam ve eylem biçimiyle, özgüvenin sağladığı tutarlı bir kişilikle, her türlü kibri ve üstünlüğü yenerek hizmet eder. Başkalarını da kendisi gibi görür. Sağlıklı ve güvenli toplum için çaba sarf eder. Ve haklı olarak yaşama farklı bir halka olarak eklemlenir. İşte bundan dolayı denilir ki, **“Ulaşan ancak saygı ve edeple ulaştı; mahrum kalan da ancak saygı ve edebi terk ettiği için mahrum kaldı.”**

Unutulmasın ki, **"Ruhun ürünü sevgi, sevinç, esenlik, sabır, şefkat, iyilik, bağlılık, yumuşak huyluluk ve özdenetimdir. Bu tür nitelikleri yasaklayan yasa yoktur. Mesih İsa'ya ait olanlar, benliği, tutku ve arzularıyla birlikte çarmıha germişlerdir. Ruh sayesinde**

